
ПРЕНОСИМА СИСТЕМА ЗА ЕКСПЕРИМЕНТАЛНО ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПАРАМЕТРИ ПРИ ВИБРОУПЛЪТНЯВАНЕ С ТРАВЕРСОПОДБИВНИ МАШИНИ

Борис Петков, Емил Йончев

borpet@vtu.bg; iontcvev@vtu.bg

**ВТУ “Тодор Каблешков”
София 1574, ул. „Гео Милев” №158,
БЪЛГАРИЯ**

Ключови думи: *виброуплътняване, подбиване, подбивен агрегат, баластова призма, траверсоподбивни машини*

Резюме: *Степента на уплътняване на насипните материали е основен показател за качеството на изработката на уплътнителните, трамбовъчните и подбивните машини. Изследването на зависимостта на степенята на уплътняване от динамичното въздействие ще допринесе за оптимизиране на режимите на виброуплътняване. В съществуващата теория и практика при избор на оптимални параметри на виброуплътняване се взимат под внимание само емперични зависимости и кинематични параметри.*

Необходимо е експериментално изследване, което да потвърди резултатите от теоретичната разработка, вследствие на което ще има възможност да се провеждат многовариантни симулации от гледна точка на различна работна среда и параметри на виброуплътняване.

За нуждите на експерименталното изследване е необходимо на базата на динамичен модел на комплекса: уплътнителна система - дисперсна система (подбивен агрегат на траверсоподбивна машина и баластова призма) да се разработи преносима система, чрез която да се определят параметри на виброуплътняването на насипни материали.

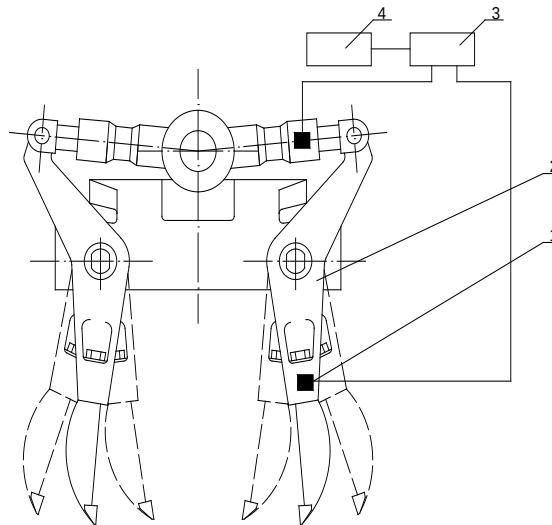
1. ВЪВЕДЕНИЕ

В строителните и железопътно-строителните процеси голямо приложение намира виброуплътняването на насипни материали. Това е динамично въздействие, което чрез редица параметри – честота, амплитуда, натиск, скорост на придвижване на уплътнителното съоръжение, от една страна и зърнометричен състав, влажност, форма на частиците от друга, създава определена степен на плътност на насипния материал. Интерес представлява намиране на оптимално съчетание на тези параметри с цел бързо и ефективно да се достига до нужната степен на плътност за съответния насипен материал. В теорията на виброуплътняването съществуват някои методи предлагащи оптимизиране на параметрите на уплътняване, касаещи предимно

точно определени процеси, като подбиване на траверсите, динамично стабилизиране и др. Широко се използват емпирични зависимости, получени в резултат от доказани в практиката решения на това оптимизиране.

Изследването на зависимостта на степента на уплътняване от динамичното въздействие ще допринесе за оптимизиране на режимите на виброуплътняване и възможност да се провеждат многовариантни симулации от гледна точка на различна работна среда и параметри на виброуплътняване.

Чрез преносимата система могат да се снимат данни за динамичните процеси на подбивните агрегати в работни условия (фиг.1) и да се извършват измервания със стенд (фиг.2) за определяне на пневматичната проводимост на дисперсни системи [1].

Фиг. 1

1- акселерометър; 2- подбивен агрегат; 3- система за събиране на данни; 4- преносим компютър

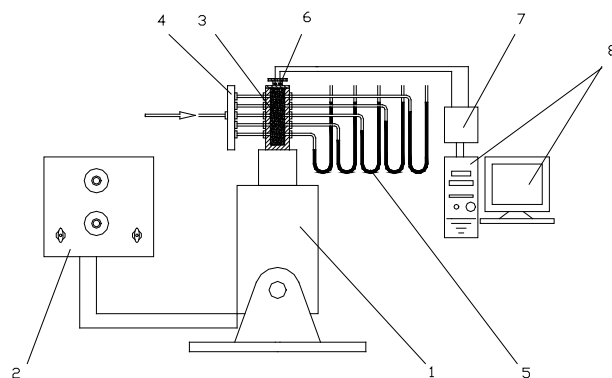
Стендът дава възможности за:

задаване на широка гама от честоти и амплитуди, чрез които се получава определена степен на уплътняване;

количествено измерване на текущите стойности на честотата и амплитудата;

промяна на зърнометричния състав на насипния материал, някои негови физико-механични характеристики като влажност, форма на частиците и др.;

- качествено определяне на степента на уплътнение в насипния материал, по височина на епруветката, посредством метода на пневматична проводимост на дисперсни системи, като се отчита пада на налягане във всеки един слой на изпитвания материал.

Фиг.2

1- електромагнитен вибратор, 2- блок за управление, 3- епруветка с насипен материал, 4- разпределител на въздух с високо налягане, 5- течностни манометри, 6- измерваща апаратура /преобразуватели/, 7- аналогов цифров преобразувател, 8- компютър

2. ЦЕЛ

Целта е да се подберат елементи и да се състави преносима система за експериментално определяне на параметри при виброуплътняване, чрез която на базата на динамичен модел на комплекса: уплътнителна система- дисперсна система да може да се проведе експериментално изследване, в работни и лабораторни условия, за потвърждаване на теоретичните резултати, получени при разработване на дисертационна тема.

3. ЗАДАЧИ

1. Да се определят параметрите на измервателната апаратура, чрез използване на динамичния модел;
2. Да се разработи методика за провеждане на експеримент, в лабораторни условия, с цел да се настрои и регулира преносимата система /да се установи необходимостта от филтриране на смущения и шумове в сигналите, да се адаптира програмния продукт и др./ ;
3. Да се проведе експеримент в лабораторни условия;
4. Да се обработят и анализират резултатите от проведения експеримент.

4. ТЕОРЕТИЧНИ ПРЕДПОСТАВКИ /ОПРОСТЕН ДИНАМИЧЕН МОДЕЛ/

Взаимодействието на работното съоръжение с насипния материал при виброуплътняване може да се проследи при разглеждане на праволинейното движение на работната площадка, при положение че направлението на колебанията съвпада с направлението на скоростта на подаване на инструмента и тази скорост е постоянна. В действителност тези условия не се изпълняват в процеса на уплътняване, но изменението им е сравнително малко, особено ако се разглеждат малък брой цикли на колебание [2].

Уравнението на движение на работната площадка в този случай се определя като се съставя модел на механична система (фиг.3), подложена на принудени трептения в среда с нееластично съпротивление [3]. За целите на настоящия проект /определяне на

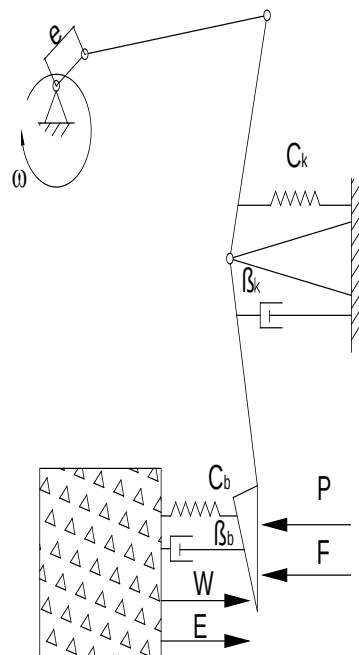
параметрите на измервателната апаратура/ е достатъчно механичната система да се представи като едномасова с една степен на свобода.

От уравнението на Нютон:

$$m\ddot{x} = \sum X_i$$

имаме

$$M \ddot{x} = -E - W + F + P,$$

Фиг. 3

където:

M - приведената маса на системата;

E – възстановяваща сила: $E = (c_k + c_b)x$;

W - съпротивителна сила : $W = (\beta_k + \beta_b)\dot{x}$;

F - статична сила на притискане, предизвикваща преместване s ;

P - периодична, смущаваща сила: $P = P_0 \sin \omega t$;

c_k и c_b са коефициенти на еластичност съответно на конструкцията на агрегата и на баласта;

β_k и β_b са коефициенти на линейното съпротивление съответно на конструкцията на агрегата и на баласта;

P_0 – максимална стойност на смущаващата сила: $P_0 = m_p \omega^2 e$;

ω - кръгова честота /ъгловата скорост на ексцентриковия вал/;

m_p – масата на въртящите се части;

e – ексцентрицитет на ексцентриковия вал,

така:

$$M \ddot{x} + (\beta_k + \beta_b) \dot{x} + (c_k + c_b)x = F + P_0 \sin(\omega t)$$

Като се вземат предвид следните субституции:

$$(1) \quad 2n = \frac{\beta_k + \beta_b}{M}; \quad k^2 = \frac{c_k + c_b}{M}; \quad f = \frac{F}{M}; \quad h = \frac{P_0}{M}$$

диференциалното уравнение на движението на работната площадка може да се напише в следния вид:

$$(2) \quad \ddot{x} + 2n \dot{x} + k^2 x = f + h \sin(\omega t)$$

При работа на уплътнителният инструмент в среда на баластов материал са известни [4] следните коефициенти на еластичност и линейно съпротивление: $c_k = 2,4 \cdot 10^6 \text{ N/m}$ и $c_b = (15 \div 25) \cdot 10^6 \text{ N/m}$; $\beta_k = (4 \div 6) \cdot 10^3 \text{ Ns/m}$ и $\beta_b = (45 \div 75) \cdot 10^3 \text{ Ns/m}$. Като се извършат съответните изчисления с горните стойности в първите две субституции (1) се получава:

$$k < n,$$

така уравнението на установеното движението на работната площадка, след достигане на стационарния процес, може да се представи като частно решение на (2):

$$x = A \sin(\omega t - \varphi) + s,$$

където:

A – амплитуда на вибропреместването:

$$A = \frac{P_0}{\sqrt{(c_k + c_b - M \omega^2)^2 + (\beta_k + \beta_b)^2 \omega^2}};$$

φ – ъгъл на фазово изместване между смущаващата сила и колебателното преместване на работната площадка: ;

$$\varphi = \arctg \frac{2n\omega}{k^2 - \omega^2}$$

s – преместване на работната площадка под действието на статичната сила:

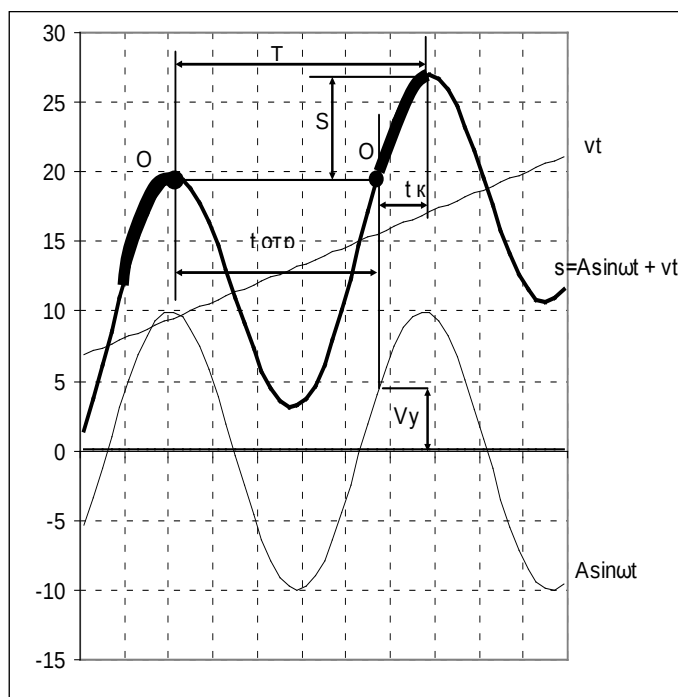
$$s = v \cdot t;$$

v – скоростта на придвижване на работната площадка

или:

$$(3) \quad x = A \sin(\omega t - \varphi) + v \cdot t$$

На фиг.4 е показана графиката на движение на работната площадка на инструмента, при условие, че $\varphi = 0$. [1] С тънки линии са изобразени колебателното и равномерното движение. С дебела линия е резултантното движение на инструмента.

Фиг. 4

5. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПАРАМЕТРИТЕ НА ИЗМЕРВАТЕЛНАТА АПАРАТУРА /ИА/

5.1. ИА за динамичните процеси на подбивните агрегати в работни условия

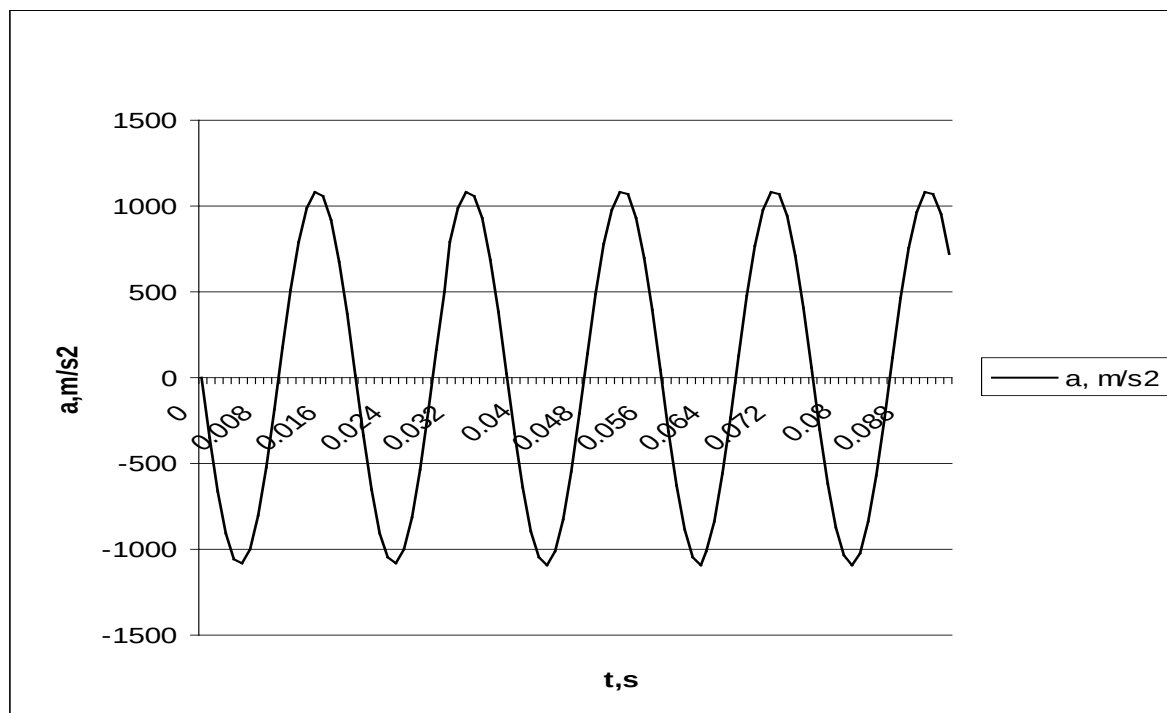
За целите на проекта е необходима такава измервателна апаратура, която да осигури данни за виброускоренията на движещите се части, в необходимия амплитуден и честотен диапазон.

От закона за движение (3) на работната площадка, чрез двукратно диференциране се определя закона $a=a(t)$ за изменение на виброускорението:

$$(4) \quad a = -A\omega^2 \sin(\omega t)$$

Стойностите на амплитудата A и честотата ω на въртене на ексцентриковия вал при различните траверсоподбивни машини варират както следва: $A = (6 \div 10) \text{ mm}$ и $\omega = (220 \div 330) \text{ s}^{-1}$.

Представянето на уравнение (4) в графичен вид, пресметнато за високите стойности на амплитудата и честотата на въртене е показано на фиг.5

Фиг. 5

Графиката a на виброускорението показва, че максималната му стойност превишава, но е сравнително близка, до 1000 m/s^2 . Тази стойност, отнесена до земното ускорение g , може да се запише като:

$$(5) \quad a_{\max} \approx 100 g,$$

Като се вземат предвид стойностите на честотата на въртене ω на ексцентриковия вал, за честотата f на изменение на виброускорението се получава:

$$(6) \quad f = (35 \div 54) \text{ Hz}$$

Стойностите на амплитудата $a_{\max}$ и честотата f , представени съответно, чрез изразите (5) и (6) определят амплитудния и честотния диапазон на виброускоренията, възникващи при работа на подбивния агрегат. Това са стойностите на основните параметри, по които могат да се избират елементите на измервателната апаратура.

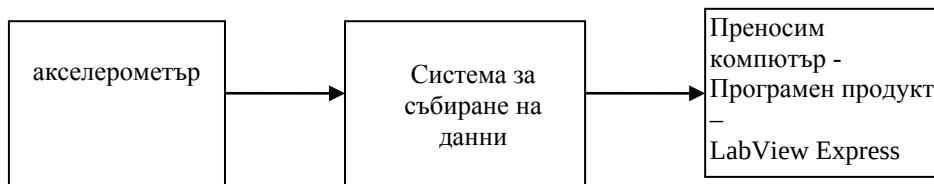
5.2. ИА за стенд за определяне на пневматичната проводимост на дисперсни системи

Стендът е снабден с електромагнитен вибатор с известни параметри на амплитудния и честотния диапазон. Така за избор на измервателна апаратура се приемат максималните стойности, които могат да се реализират с вибратора:

$$a_{\max} \approx 10 g, \quad f_{\max} = 100 \text{ Hz}$$

6. ИЗБОР НА ЕЛЕМЕНТИ НА ИЗМЕРВАТЕЛНАТА АПАРАТУРА

Преносимата система (фиг. 6) се състои от аналогови акселерометри, система за събиране и преобразуване на данни NI USB 6008, програмен продукт и преносим компютър.

Фиг. 6

След проучване на възможностите за осигуряване на елементи с необходимите технически характеристики описани в точка 5, за измервателната система, бе направен избор на:

1. **Акселерометър** от производителя ANALOG DEVICES, тип ADXL00-250 със следните основни технически данни:

- Обхват на измерваното ускорение $\pm 250 \text{ g}$;
- Честотна лента $0 \div 22 \text{ kHz}$;
- Относителна статична грешка 0,2% ;
- Захранващо напрежение $3,3 \div 5 \text{ V}$.

2. **Акселерометър** от производителя ANALOG DEVICES, тип ADXL 345Z- M със следните основни технически данни:

- Обхват на измерваното ускорение $\pm 16 \text{ g}$;
- Захранващо напрежение $2 \div 3,6 \text{ V}$.

3.**Система за събиране на данни** от производителя NATIONAL INSTRUMENTS, тип NI USB 6008 със следните по-важни технически характеристики:

- аналогивите входове – 8;
- цифрови входни/изходни канали - 12;
- аналогови изходи 2;
- захранване 5 V;
- 32 bit брояч;
- USB интерфейс

4.**Програмен продукт** - LabView Signal Express от NATIONAL INSTRUMENTS.

7. МЕТОДИКА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ЕКСПЕРИМЕНТ В ЛАБОРАТОРНИ УСЛОВИЯ

7.1 Място на провеждане:

Лаборатория по “Железопътни строителни машини”, към катедра ПТСМС на ВТУ “Т. Каблешков”.

7.2 Изследван обект:

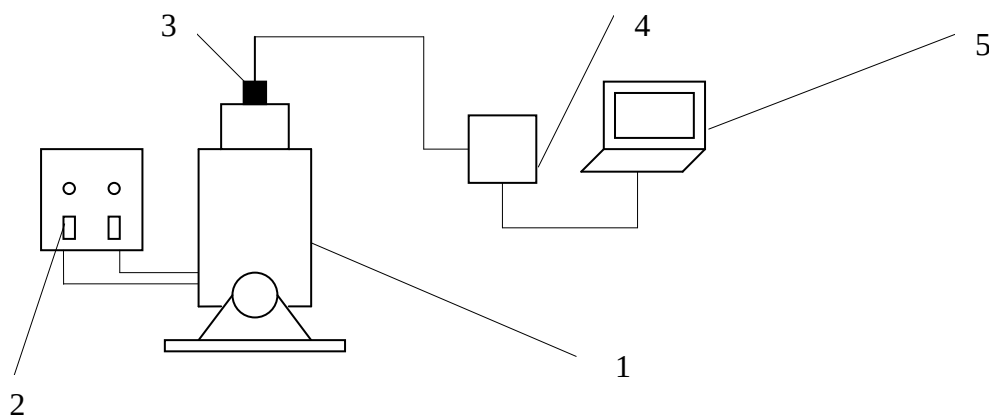
- Акселерометри тип: ADXL001-250 и ADXL 345Z-M;
- АЦП тип: NI USB 6008;
- Програмен продукт: LabView Signal Express.

7.3 Цел на изследването:

Да се установят: правилното функциониране на елементите на преносимата система; адаптиране на програмния продукт към целите за използване на преносимата система.

7.4 Опитна постановка: фиг. 7

Фиг. 7

1- електромагнитен вибратор, 2- блок за управление, 3- изследван акселерометър, 4- NI USB 6008, 5- преносим компютър с програмен продукт LabView Express

7.5. Тарирание на системата:

Да се определи тарировъчния коефициент (mV/g), според големината на захранващото напрежение, за всеки един от елементите на системата.

7.6 Провеждане на изследването:

Към електромагнитния вибратор 1 се закрепва изследвания акселерометър. Чрез блока за управление 2 се задава амплитуда и честота на вибриране. Данни, преобразувани от системата за събиране на данни 4, за виброускорението при определена честота на дискретизация и честотния спектър се записват на компютъра 5 и се обработват с програмния продукт.

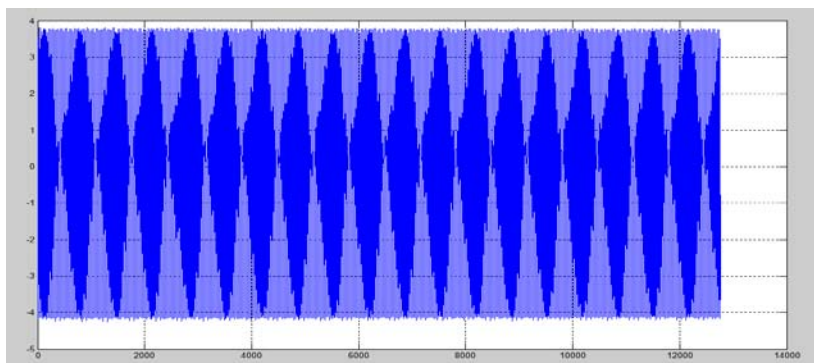
7.7 Резултати от изследването:

Резултатите се представят в графичен вид, като зависимости на ускорението и честотата на дискретизация.

8. ЕКСПЕРИМЕНТАЛНИ РЕЗУЛТАТИ

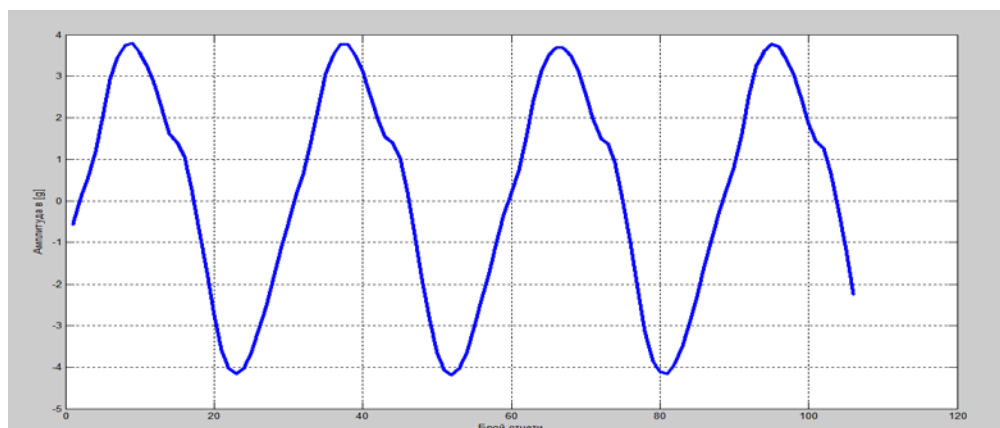
Съгласно представената в т. 7 методика бяха изследвани елементите на преносимата система и получени следните резултати:

1. Виброускорение (по ординатата, кратно на g) записано при честота на дискретизация 160 Hz от акселерометър ADXL001-250 (фиг.8), брой на отчети (по абсцисата):

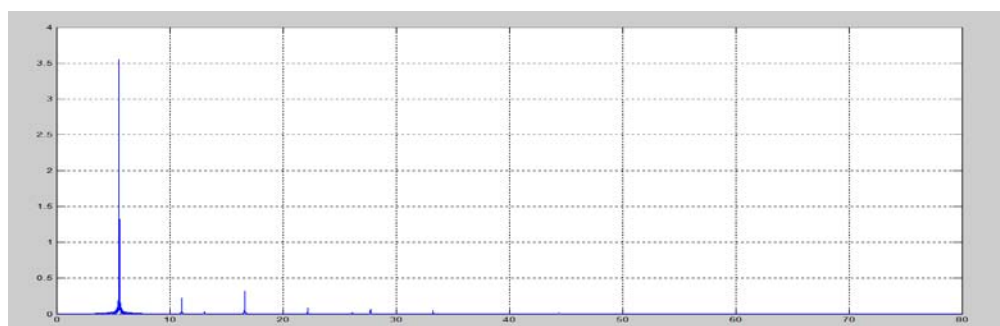
Фиг. 8

На фиг.9 е показан запис на данните за виброускорението от същия акселерометър, включващ три периода.

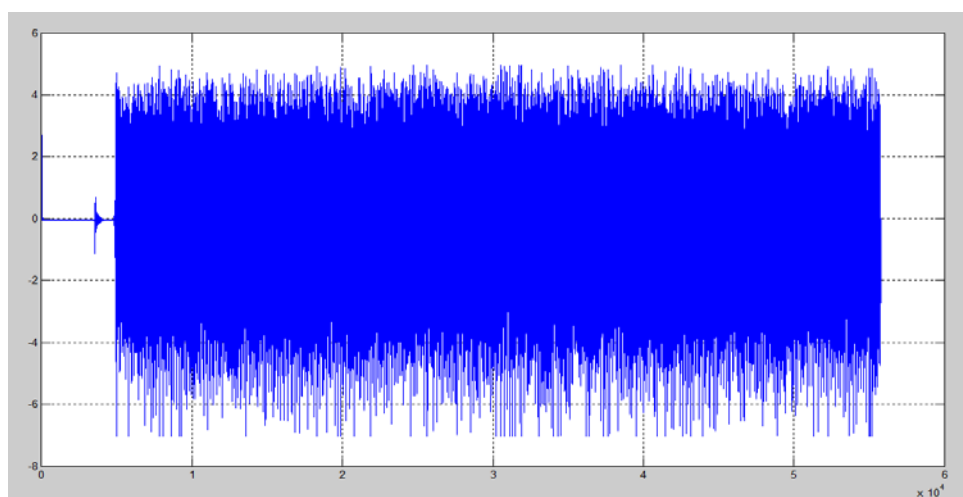
Фиг. 9

2. Честотен спектър записан от акселерометър ADXL001-250 (фиг.10). По абцисата е честота в Hz, а по ординатата спектралната мощност на сигнала $\frac{g^2}{Hz}$.

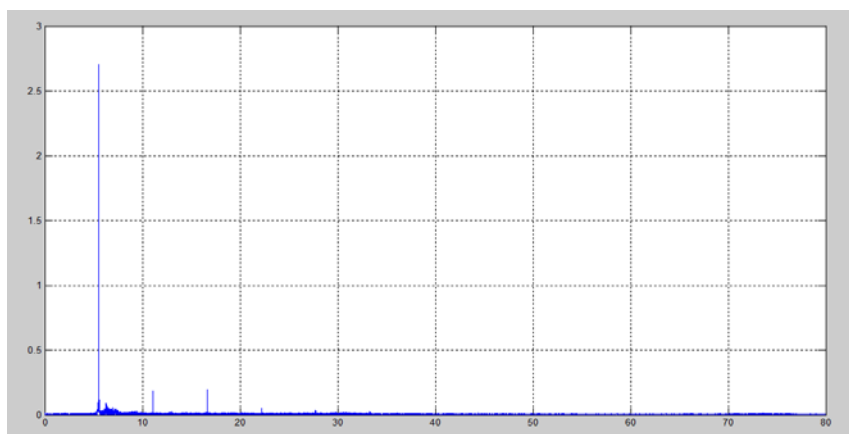
Фиг. 10

3. Виброускорение (по ординатата, кратно на g) записано при честота на дискретизации 160 Hz от акселерометър ADXL345Z-M (фиг.11), брой но отчети (по абцисата):

Фиг. 11

4. Честотен спектър записан от от акселерометър ADXL345Z-M (фиг.12).

Фиг. 12

9. АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ. ИЗВОДИ

След анализ на получените резултати от изпитване на елементите на преносимата система, с цел да се установи правилното им функциониране и да се адаптира програмния продукт, могат да се направят следните изводи:

Акселерометрите са тарирани и предоставят данни, адекватни на протичащите процеси.

Аналогово- цифровия преобразувател е адаптиран към системата.

Програмният продукт дава възможности за регистриране и обработване на събраните данни.

Преносимата система може да се използва в работни и лабораторни условия за изследване на виброуплътняването в зависимост от динамичното въздействие.

Описаният по- горе проект е финансиран по договор № 1490/29.04.2011 г. на ВТУ „Т.Каблешков”

ЛИТЕРАТУРА:

- [1.] Петков Б., Йончев Е. – “Стенд за определяне на пневматичната проводимост на дисперсни системи” – Научна конференция ТРАНСПОРТ 2004, ВТУ „Т.Каблешков”, 2004 г.
- [2.] Соломонов, С.А. – „Путевые Машины” – Москва, „Транспорт”, 1985 г.
- [3.] Писарев А., Парасков Ц., Бъчваров С. - Курс по Теоретична механика – II част, Техника, София, 1975 г.
- [4.] Сырещиков, Ю.П. – „Новые путевые машины”- Москва, „Транспорт”, 1984 г.